

**Associació
d'Entitats
Excursionistes
del Barcelonès**

**Associació
Excursionista
d'Etnografia i
Folklore**

NATURTRES

SANTUARI DE BELLMUNT

30 de novembre 2025

Santuari de Bellmunt

Coll de Vidrà

Al coll hi ha la masia que té el mateix nom situat a 1000 m d'altitud, des d'on surt el camí que mena cap al santuari de Bellmunt tot passant pel coll d'Hi-era-de-Massa.

La masia es va construir en el segle X per la Casa de Cerdanya Besalú i la Casa d'Empúries Rosselló.

L'actual edifici està construït al segle XVIII situat sobre un petit penya-segat, té el soterrani excavat en roca. La casa presenta cinc alçades a la façana de migdia, que té dues galeries. L'enclavament ha estat habitat des de fa segles.

Coll d'Hi-era-de-Massa

Situat a 1098 m és una important confluència de camins procedents de Sant Quirze de Besora, Santa Maria de Besora, Torelló per les Gargantes i Vidrà.

S'explica que fa molts anys al castell de Besora vivia un senyor feudal de conducta dèspota i cruel vers els seus subordinats. Aquests, cansats de tantes humiliacions, es reuniren secretament en el "camp del mal consell", i decidiren desfer-se del seu amo definitivament.

La vigila del seu sant organitzaren una cacera de senglar al coll situat al peu del santuari de Bellmunt, en lloc d'atacar la fera, fou agredit i mort el senyor.

El Tribunal hi prengué part i quan va fer la pregunta de – Qui l'ha mort?, respongué la gent unànimement –el poble- -Per què l'ha mort? Perquè hi era de massa.

Santuari de Bellmunt

Està situat al cim de la serra de Bellmunt, a 1246 m d'altitud. Disposa d'un mirador des d'on es veu la plana de Vic, els Pirineus, la vall del Ges i el Bisaura. El santuari, totalment edificat sobre roca viva, disposa de servei de restaurant i hostatgeria al mateix edifici.

Edifici de cos únic i perímetre irregular, adaptat a les cingleres rocoses sobre les quals està construït i cobert amb teulada unitària a dues vessants. Està format per tres crugies en direcció est/oest. La crugia nord té tres plantes superposades, ocupades pels dormitoris i els serveis de l'hostal. A la central hi ha l'església i a sota el bar. A la crugia sud es superposen la cuina, a baix, i el menjador sota la coberta. Davant la façana de l'església

s'obre una plataforma assentada sobre la penya i delimitada per gruixudes parets de pedra.

L'església és de planta de creu llatina, d'una sola nau i amb capçalera recta. La coberta és feta amb volta d'aresta de maó de pla i els arcs torals del transsepte amb arcs de mig punt. La imatge gòtica de la Mare de Déu amb el Nen és una estàtua d'alabastre pintat de 22 cm.

El campanar, d'espadanya, presenta un sol arc de mig punt orientat al sud.

El santuari ocupa el lloc de l'antic castell de Ça Reganyada, documentat el 1020 en els testaments del comte de Besalú, Bernat I de Besalú, relacionat amb els castells de Besora, Curull, Urig i Lluçà.

Durant els segles XVIII-XIX, el santuari sofreix múltiples danys i restauracions a causa de diferents incendis, robatoris, destrosses i saquejos (1666, 1822, 1835, 1878), essent finalment molt malmès després de la Guerra Civil, després de la qual es feu l'última restauració.

Jacint Verdaguer, en un dels versos inicials de **L'emigrant**, l'anomenà: "ermita al cel suspesa".

El Mir

Masia de proporcions considerables, de planta quadrangular amb coberta de dues vessants. Té la façana principal orientada cap al sud, al davant d'una era. Al cos principal hi ha estat afegits un petit cobert a llevant i una casa orientada cap a Sud-est, residència dels antics masovers. A la façana principal es pot veure una gran arcada que forma l'entrada de la planta baixa i la galeria del primer pis. Per damunt d'aquesta, al nivell del tercer pis o golfes, hi ha una petita galeria de dues arcades.

La resta d'obertures són de petites dimensions i es troben a nivells diferents. L'estructura interna respon a les necessitats de pagès: estables a baix i residència a dalt.

Masia construïda al segle XVII (1628), amb reformes i afegits en els segles XVIII, XIX (1856) i XX (1961). Hi ha notícies del Mir al segle XIII, i se sap que els seus habitants exercien de veguers del senyor del terme de Besora. Ha estat, doncs, des dels seus orígens, una de les cases de pagès més importants del terme. Actualment els seus propietaris duen encara el nom de la casa. És digne de menció la cabana que delimita l'era per la part de ponent. El seu estat de conservació és bo.

Santa Maria de Besora

És un municipi essencialment rural, cobert en part de bosc, amb conreus de secà als sectors més plans, la ramaderia als masos de muntanya i les granges de porcs complementen l'economia a més d'una petita indústria de la fusta. L'origen del nom de Besora està documentat com a BISAURA al segle IX. Se'l farà originat del Basc: BASSA-URI-A que vol dir ciutat del bosc o vila entre barrancs.

El centre històric fou el castell de Besora, que s'aixeca en un esperó de roca a 1092 m. Només s'hi podia accedir per un aspre camí a la part nord, que estigué fortificat. Les escasses restes s'aixequen al costat de les de la primitiva parròquia de Santa Maria. És conegut des del 875 quan el comte Guifré el Pelós cedí la parròquia al monestir de Sant Joan de les Abadesses com a dotació de la seva filla Emma.

El poble de Santa Maria de Besora o el Pla de Teia es formà a partir de la fi del segle XVII, als peus del Castell, al Pla de Teia, a 900 m d'altitud, prop de l'antic camí de Vidrà, i progressà molt lentament; l'augment més important fou entre el 1787 i el 1860, que passà de 386 a 616 habitants. L'església de Santa Maria es començà a edificar poc abans de 1751, a uns deu minuts a llevant de l'actual, però s'abandonà l'obra a mig fer i s'aixecà definitivament entre 1751 i 1759, a l'indret actual. És un edifici típic del segle XVIII, d'una nau amb capelles laterals, campanar de torre i la rectoria adossada a la part de llevant. Davant seu hi ha el cementiri del terme, i prop seu les escoles. Entre aquestes i el cementiri s'ha construït un petit complex esportiu (camp de futbol, frontó, pista de tenis).

Cal fer esment, per la seva antiguitat, de les cases pairals del Mir i l'Adam, habitades encara pels propietaris tradicionals, que en conserven el cognom.

PROPERA EXCURSIÓ:

Dia 21 de desembre.- Via romana del Capsacosta (La Garrotxa)

Tel. d'incidències: 616 672 173

Itinerari a peu

Iniciarem l'excursió en el coll de Vidrà on prendrem una pista en direcció sud, després del pla de la Sivina passarem pel collet de Migdia i bastant després arribarem al coll de Hi-era-de-Massa on deixarem la pista que seguïem i prendrem un camí que puja a l'esquerra i que ens portarà directament al santuari de Bellmunt, després de descansar a l'hostal i de gaudir de les magnífiques vistes, emprendrem el retorn al coll d'Hi-era-de-Massa on reprendrem la pista que ens hi ha portat i la seguirem a l'esquerra per dins el bosc, més endavant, abans d'arribar a les runes de la masia del Bosquetell deixem la pista i prendrem un camí que baixa a la dreta i que més avall ens portarà a la riera de la Foradada, arribarem a una pista i la seguirem per arribar a una altra pista i la seguirem a la dreta; creuarem la plana del Mir (Quintanada del Mir) i arribarem al veïnat del Mir, ara és un restaurant, continuarem per la pista que seguïem passarem entre diversos edificis i deixarem pistes als dos costats, quan arribem al collet de les Pedregoses deixarem la pista, que va a la dreta a la granja de les Pedregoses i seguirem recte per un camí per dins el bosc, que aviat passarà a ser una pista, que aviat la deixarem per seguir un camí per dins el bosc; deixarem a l'esquerra el llogarret de Sobre-roca i molt aviat arribarem a Santa Maria de Besora.

FITXA TÈCNICA

Sortida i arribada de Barcelona: Xamfrà dels carrers Consell de Cent i Lepant) (Metro L2 Monumental, a 100 metres i L5 Sagrada Família, a 300 metres).

Hora de sortida: 7:00 h

Longitud: 10,000 km aprox.

Duració: 4:00 h aprox.

Desnivells: 305 m de pujada i 400 m de baixada.

Menjars, a càrrec del participant: Esmorzar en àrea de servei o similar i dinar al final de l'excursió.

Itinerari de muntanya: Itinerari de muntanya: Coll de Vidrà (1), coll d'Hi-era-de-Massa (2), Bellmunt (3), coll d'Hi-era-de-Massa, el Bosquetell (4), riera de la Foradada (5), el Mir (6) i Santa Maria de Besora (7).